

P a š n i k.

Stolčeni oreh. — Kako učitelj razširja ljubezen do domovine in do maternega jezika.

Učitelj razširja ljubezen do domovine in do maternega jezika, če si z besedo in z djanjem prizadeva, da kaj pripomore k blagostanju domovine, in k likanju in priznanju maternega jezika. Nar pripravniši priložnost za to ima učitelj pri učencih vsakdanje in nedeljske šole, in nar bolji pripomoček so mu slovenske berila in slovenski zemljevid. Kadar postavim učenci berejo od domovine, jim domoljubni učitelj razlaga, da tam, kjer je kdo rojen bil, kjer si je pri svojih ljubih starih igral, radoval in se izrejal, tam, kjer se je nar pred učil govoriti in hoditi, kjer je poslušal nauke svoje matere i. t. d., je njegova mila domovina. — In tisti jezik, kterega se je nar pred učil pri svoji dragi materi, je njegov materni jezik, kterega mora ko svojo dedšino hraniti, varovati in braniti. Bistri učitelj tudi dokazuje dalje, da je materni jezik prvi in nar potrebnši za vsakega, kteri želi svoj um izbistriti in si za življenje potrebnih vednost pridobiti in postati pravi domorodec. Bistri učitelj učencom domovino s tem razjasnuje, da jim kaže na zemljevidu domače kraje: mesta, terge, vasi, gore, vode, reke, ceste, pota i. t. d. Kaže jim, ktere dežele in ljudstva so naši domovini nar bliže, in jim dopoveduje, s kterimi ljudstvi smo si nar bolj v rodu, — s kterimi smo v zvezi v državi: državljani i. t. d. Tudi jim pripoveduje, da ima vsaki narod svoje šege, svoje navade, svoje petje in svojo obleko, po kteri se od drugih razloči. Zraven pa jim ne pozabi omeniti, da pravi domorodec je miroljuben, krotak in tudi zvest državljan, kteri zvesto hrani vero svojih očetov, in svoje, od Boga postavljene prednike, resnično ljubi in spoštuje. Kaže jim pa tudi, da domovino in materni jezik ljubi le tisti, kteri si prizadeva stan domovine zboljšati, ji v potrebah pomagati, in kdor se poteguje za njene pravice, in jo pred nepravičnimi napadi brani in varuje. Da učitelj učencom domovino in materni jezik še bolj priljubi, jim pripoveduje, koliko učenih mož se je že za blagor domovine in za zboljšanje maternega jezika trudilo, in se še trudijo. Za razširanje ljubezni do domovine in maternega jezika so dober pripomoček tudi domače narodne pesmi, ktere učitelj svoje učence uči peti. Dober pripomoček razširjati lju-

bezen do domovine in do maternega jezika je tudi slovensko slovstvo. Marljivi učitelj si časoma napravi knjižnico slovenskih gospodarskih in sploh podučnih knjig, kakor tudi domačih časnikov, ktere ukaželjnim ljudem posoja in brati priporoča. Če mu pa ni moč si take knjižnice napraviti, si izposodi knjige in časnike pri verlih omikanih ljudoljubih, kterih se nam, hvala Bogu! ne manjka; jih potem o priložnih časih kmečkim gospodarjem in znancom bere in razklada, premožnejšim pa svetuje in priporoča, da bi se tudi pridružili slovenskim čitavnicam in drugim takim koristnim družbam.

Tako in enako ravna učitelj, kteri razširja ljubezen do domovine in maternega jezika, kteri pa tudi zasluži, da ga narod imenuje verlega domoljuba.

P. G.

Kratek obris godbine povestnice.

Spisal Fr. Sr. Adamič.

Godba je izmed vseh umetnost naj starejša; njena povestnica seže noter do časov mite, t. j. božanstvinih domišljij, v sivo starodavnost nazaj.

Iz začetka je bila vsa godba le samo petje sklenjeno z plesom. Čutilo meroglasja (Rhytmik) se je zgodaj zbudilo. Egipčani so pri svojem petju in plesu celó pri slovesnostih v svojih tempeljnih po taktu z rokami ploskali.

E g i p č a n i

pripisujejo znajdbo godbe Kamu in Mizrajmu, — ta dva pa Tavtu in Ozirizu.

Oziris, okoli 1500 pred Kristusom, kralj egiptovski, je iznajdel neki flavto in trobento. Lira, harpe, citre, pavke, bobni, trobente, rogovi, postranke in dolge piščali so bile takrat v navadi. S sistrom, t. j. neko ropotačo, podobno našim klepetcom, so takt merili pri slovesnostih v tempelju. Na grobu kralja Ozimandija (okoli 2000 pred Kristusom) so našli vpodobljene muzikalne orodja, posebno harpo, ki je naši skoraj popolnoma enaka.

H e b r e j c i

imenujejo Jubala iznajditelja godbe in muzikalnega orodja (1. Mojz. 21. 4.). Laban že je pozual pavke in neko drugo z živalskimi kožami prepreženo orodje. V Jobovih otožnicah se

bere: „In vriskajo s pavkami in harfami, in so veseli s piščalmi“.

Mojzes (okoli 1500 pred Kristusom) je napravil sreberne bobne, in Mirjam, njegova sestra je po srečnem prestopu skozi rudečo morje pela prvo nam znano hvalno pesem.

Kralj David, pevec psalmov in godec s harpo (1050 — 1000) je povzdignil hebrejsko godbo na visoko stopnjo. Iznajdel je mnogotere muzikalne orodja, zboljšal harpo, in je mnogim psalom zložil napeve. Za godbo v tempelju (suidnici) je imel 4000 godcov pod vodstvom takrat imenitnih umetnikov Asafa, Hemana in Etana. Tačas so imeli Hebrejci 36 muzikalnih orodij, izmed katerih se jih je 16 v tempelju rabilo.

Pri posvečevanju Salomonovega tempelja v Jeruzalemu (okoli 900 pred Kr.) je godlo več tisuč trobentarjev, cimbalistov in pavkarjev pod vodstvom 288 voditeljev. Tudi žene in hčere Levitov so pele.

Taka silna množica godcov se nam nemogoča zdi; pa le pomislimo, da so takratne nevkretne muzikalne orodja po več oseb tirjale, ter so tako nerade se oglasovale, da so se piskači mnogokrat telesno poškodovali.

G r e k i

so se naučili godbe od Egipčanov. Nekteri pripisujejo nje znajdbo Melpomeni in Erati, drugi Epimeteju in Prometeju. Poznejši umetniki se imenujejo: Kadem, Apolo, Palada, Bah, Orfej, Amfijon, Pan, Mida in Marzija.

Apolo, bog petja in brenkanja, je neki iznajdel liro s tremi strunami, in je neki mojstersko znal brenkati. Kralju Midatu je oslovske ušesa nataknil, ker o godbeni preskušnji ni njemu, temuč Panu slavno darilo prisodil.

Dalje prih.

Književstvo.

Pesmi v godove in praznike celega leta. Spisal L. Dolinar. Drugi natis. 1861. Na prodaj so pri J. Giontini-tu, in veljajo 60 ukr. Ker so te pesmi že čisto pošle, so zdaj drugič natisnjene. Dobro znane in potrebne so vsakemu orglavcu in pevcu.

Pesmi za šmarnice. Postavil Gr. Rihar. Teh krasnih napevov je do zdaj že na svitem 7 pol, ktere so z dvema polama Potočnikovih pesem pomnožene. Prodaja jih L. Kremžar polo po 20 ukr.

Nanos. Slovenski zabavnik za 1862. Izdal Janko P. Vijanski. V Ljubljani natisnil Jož. Rud. Milic. Ta lična knjizica je pravi almanah